

ROJ KUNINGASPROFEETTA. Johdantoa Jesajan kirjaan

(päivitelty 10.7.2023)

R RAAMATTU <https://gen.fi/r.html>

RO YLEISTÄ <https://gen.fi/r0.html>

ROJ JOHDANNOT RAAMATUN KIRJOIHIN <https://gen.fi/r0j.html>

ROJ Kuningasprofeetta. Johdantoa Jesajan kirjaan
<https://gen.fi/r0j-12-jes.html>

SISÄLLYSLUETTELO (luonnos)

0. Dokumentteja
1. Herran kärsivä palvelija
2. Martti Lutherin esipuhe Pyhän Jesajan kirjaan
3. Raamattu pienoiskoossa
4. Jesajan kirjan jaksot ja kokonaisuudet
  - 4.1 Tuomion kirja ja lohdutuksen kirja
  - 4.2 Kuningas, Palvelija ja Voittaja
5. Jesajan kirjan yhtenäisyys
6. Kuningasprofeetta
7. Jesajan aikalaiset
8. Historiallinen tilanne ja tausta: Israel
9. Jerobeamin synty
  - 9.1 Jumalanpalvelusuudistus
  - 9.2 Ekskurssi ja parannussaarna: Meidän aikamme Jerobeamin synty
10. Historiallinen tilanne Jesajan aikana: Juuda
11. Jesajan ajan historia Toisen aikakirjan mukaan
12. Jesajan kirjan suuria linjoja
  - 12.1 Messiaaninen toivo
    - 12.1.1 Messiaan tehtävän kolminaisuus
    - 12.1.2 Messias on Jumalan Hengen ja sanan valtaama
    - 12.1.3 Messias on vanhurskas ja oikeudenmukainen
    - 12.1.4 Messias on Daavidin jälkeläinen – uusi Daavid
    - 12.1.5 Messias tulee hallitsemaan kaikkia
    - 12.1.6 Messias on täysi ihminen ja tosi Jumala
  - 12.2 Palvelijan ja Voittajan laulut toisiinsa sidottuna
  - 12.3 Jerusalemin kaiken keskuksena
  - 12.4 Usko Jumalaan suurten historiallisten mullistusten alla
13. Jesajan kirjan lainaukset UT:ssa
14. Johdanto profeetan kutsumisnäkyyn

0. DOKUMENTTEJA

INFO Suomalaisten raamatunkäännösten lyhenteet

<https://gen.fi/info-l-suomalaiset-raamatunkaannokset.html>

K6 ψυχή psyykhee fem. (103x) sielu (sana)

<https://gen.fi/k6-23-psyykhee-sielu.html>

H Sivukartta, heprea

<https://gen.fi/h-sivukartta-heprea.html>

1. HERRAN KÄRSIVÄ PALVELIJA (Jes. 52:13 – Jes. 53:12)

13 Katso, minun palvelijani menestyy, hän on nouseva, kohoava ja oleva hyvin korkea.

14 Niin kuin monet kauhistuivat häntä – sillä niin runneltu, ei enää ihmisenkaltainen, oli hänen muotonsa, hänen hahmonsakaan ei ollut ihmislusten hahmo –

15 niin hän on saattava ihmetyksiin monet kansat, hänen tähtensä kuninkaat sulkevat suunsa. Sillä mitä heille ei ikinä ole kerrottu, sen he saavat nähdä; mitä he eivät ole kuulleet, sen he saavat havaita.

1 Kuka uskoo meidän saarnamme, kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?

2 Hän kasvoi Herran edessä niin kuin Vesa, niin kuin Juuri kuivasta maasta. Ei ollut hänellä vartta eikä kauneutta. Me näimme hänet, mutta ei ollut hänellä muotoa, johon me olisimme mielistyneet.

3 Hän oli ylenkatsottu, ihmisten hylkäämä, kipujen mies ja sairauden tuttava, jota näkemästä kaikki kasvonsa peittivät, halveksittu, jota emme minäkään pitäneet.

4 Mutta totisesti, meidän sairautemme hän kantoi, meidän kipumme hän sälytti päällensä. Me pidimme häntä rangaistuna, Jumalan lyömänä ja vaivaamana,

5 mutta hän on haavoitettu meidän rikkomustemme tähden, runneltu meidän pahojen tekojemme tähden. Rangaistus oli hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haavojensa kautta me olemme parannetut.

6 Me vaelsimme kaikki eksyksissä niin kuin lampaat, kukin meistä poikkesi omalle tielleen. Mutta Herra heitti hänen päällensä kaikkien meidän syntivelkamme.

7 Häntä piinattiin, ja hän alistui siihen eikä suutansa avannut – niin kuin karitsa, joka teuraaksi viedään, niin kuin lammas, joka on ääneti keritsijöidensä edessä, niin ei hän suutansa avannut.

8 Ahdistettuna ja tuomittuna hänet otettiin pois, mutta kuka hänen sukukunnastaan sitä ajatteli? Sillä hänet temmattiin pois elävien maasta, minun kansani rikkomuksen tähden kohtasi rangaistus häntä.

9 Hänelle annettiin hauta jumalattomien joukossa, mutta rikkaan luokse hän tuli kuoltuansa, sillä hän ei ollut vääryyttä tehnyt eikä petosta ollut hänen suussansa.

10 Mutta Herra näki hyväksi runnella häntä, lyödä hänet sairaudella. Jos sinä panet hänen sielunsa vikauhriksi, saa hän nähdä jälkeläisiä ja elää kauan, ja Herran tahto toteutuu hänen kauttansa.

11 Sielunsa vaivan tähden hän saa nähdä sen ja tulee ravituksi. Tuntemuksensa kautta hän, minun Vanhurskas Palvelijani, vanhurskauttaa monet, säilyttäen päällensä heidän pahat tekonsa.

12 Sen tähden minä jaan hänelle osan suurten joukossa, ja väkevien kanssa hän saalista jakaa, sillä hän antoi sielunsa alttiiksi kuolemaan. Hänet luettiin pahantekijöiden joukkoon, hän kantoi monien synnit, ja hän rukoili pahantekijöiden puolesta. (Jes. 52:13 – Jes. 53:12, Jes53)

2. MARTTI LUTHERIN ESIPUHE PYHÄN JESAJAN KIRJAAN

1 Jesajan, Amosin pojan, näky, jonka hän näki Juudasta ja Jerusalemissa Ussian, Jotamin, Ahasin ja Hiskian, Juudan kuninkaiden, päivinä. (Jes01_01)

Esipuheessaan Pyhän Jesajan kirjaan vuodelta 1528 Martti Luther opettaa seuraavaa: "Kuka tahtoo hyödyllisesti lukea ja oikein ymmärtää profeetta Jesajaa, hän älköön menkö tämän kirjan ensimmäisen jakeen ohitse. Tämä alkujae on ikään kuin avain ja valo, jonka avulla ymmärretään koko kirja. Jesaja onkin panemalla sen alkuun tahtonut kuin sormella osoittaa kirjansa varsinaisen aiheen. Joka siis ylenkatsoo kirjan alkujakeen tai ei sitä oikein ymmärrä, jättäköön koko kirjan rauhaan ja tunnustakoon, ettei hän sitä perusteellisesti ymmärrä.

Mutta Jesajan kirjan alkujakeella en ymmärrä vain sitä, että luet ja ymmärrät nämä sanat: Ussia, Jotam, Ahas ja Hiskia, Juudan kuninkaat jne., vaan että Toisen kuninkaiden kirjan ja Toisen aikakirjan johdolla hyvin tunnet historian, sanat ja tapahtumat näiden kuninkaiden hallintoaikana. Sillä ennustuksia ymmärtääksesi on välttämätöntä tietää, millaiset olivat maan olot, miten asiat juoksivat ja minkä mielistä kansa silloin oli. On tiedettävä, minkälaiset suhteet

heillä oli naapureihinsa, sekä ystäviin että vihollisiin nähden. Erityisesti lukijan on tiedettävä, miten he käyttäytyivät Jumalaa ja profeettoja kohtaan, pysyivätkö Jumalan sanassa ja Jumalan palvelemisessa vai kallistuivatko epäjumalaisuuteen."

3. RAAMATTU PIENOISKOSSA

Profeetta Jesajan kirja on vaikuttavalla tavalla kuin Pyhä Raamattu pienoiskoossa. Siinä on lukuja (66) saman verran kuin koko Raamatussamme on kirjoja. Jesajassa on tietty taite lukujen 39 ja 40 rajalla (39 + 27 = 66, aivan kuten VT ja UT!). Jesajan kirjan jälkimmäinen osa alkaa luvussa 40 viestillä, jota Johannes Kastaja myöhemmin lainaa: "Valmistakaa tie Herralle erämaahan." Jesajan kirja päättyy ilmestyskirjamaisiin taivasnäkyjen profetioihin. Yhdenmukaisuus UT:n on selvä: Uuden liiton kirjoitukset alkavat Johannes Kastajasta ja päättyvät taivasta kuvaavaan Ilmestyskirjaan. Jesajan kirjasta löytyy selkeä alkuluomisen ja myös uuden luomisen sanoma: siinä on Vanhan ja Uuden liiton elementit.

Ennen muuta Jesajan kirja on väkevää profetiaa Messiaasta. Keskeisimpänä kohtana on jälkimmäisen jakson ytimen, luvun 53 pitkäperjantain profetia Herran kärsivästä palvelijasta. Jesajan nimi [hepr. Jeshaja(hu)] tarkoittaa "Jahven/Herran pelastus tai Jahve/Herra on pelastus". Se on sisällöllisesti sama kuin Jeesuksen nimi (hepr. Jehoshua > Jeshua), joka tarkoittaa "Jahve/Herra on pelastus".

יְשַׁעְיָהוּ יִשְׁעֵיָהוּ \ יִשְׁעֵיָהּ יִשְׁעֵיָהּ

Jesajan kirjan luvusta 40 alkaa Jesajan kirjan toinen osa (ns. Deuterokesaja). Alkulukujen (1–39) historiallinen tausta on 700-luku eKr. Lukujen 40–55 aika on puolestaan 500-luku eKr. Tällöin Israelin kansan pakkosiirtolaisuus Kaksoisvirtain maassa eli Babyloniassa on päättymässä. Tässä luvusta 40 alkavassa jaksossa tulee esiin monia erityisesti Uuden liiton aikaa koskevia profetioita. Monet ennustukset koskevat vielä meidänkin näkökulmasta tulevaisuutta, aikojen loppua. Jesajan kirjan alkuosa kertoo enemmän Israelin kansan historiaa ja sitä, miten kansa luopui Herran laista. Tämä on samalla koko VT:n tema.

4. JESAJAN KIRJAN JAKSOT JA KOKONAISUUDET

Jesajan kirja ei seuraa profeetan puheita aikajärjestyksessä, vaan puheet on ryhmitelty omiksi kokonaisuuksiksi. Tuomio ja lohdutus vuorottelevat.

Mahdollisuuksia Jesajan kirjan jaksottamiseen ja eri kokonaisuuksiksi ryhmittelemiseen on monia. Otan tässä esille kaksi.

4.1 TUOMION KIRJA JA LOHDUTUKSEN KIRJA

Tuomion kirja (luvut 1–39)

- 1. Paatumus (luvut 1–6, mm. Jesajan kutsumusnäky)
- 2. Immanuel (luvut 7–12, mm. joulun profetioita)
- 3. Kansat (luvut 13–23, tuomioita naapurikansoista, Israelista ja Juudasta)
- 4. Ilmestys (luvut 24–27, mm. ilmoitus suuresta Herran päivästä)
- 5. Siion (luvut 28–35, niin tuomiota kuin lohdutusta Jumalan Siionille)
- 6. Hiskia (luvut 36–39, Jesajan toiminta Hiskian aikana)

Lohdutuksen kirja (luvut 40–66)

- 7. Lunastus (luvut 40–45, pakkotyön orjuus päättyy)
- 8. Pilkkalaulu Babylonista (luvut 46–48, Kyyros kukistaa babylonialaiset)
- 9. Herran palvelija (luvut 49–55, Herran valittu kärsii muiden puolesta)
- 10. Eettisiä lausumia (luvut 56–59, mm. oikea paasto)
- 11. Ennalleen palautettu Siion (luvut 60–66, uusi taivas ja uusi maa)

4.2 KUNINGAS, PALVELIJA JA VOITTAJA

Jesajan kirja voidaan jakaa myös kolmeen osaan Messiaan kolmen eri tehtävän mukaan.

- 1. Kuningas (luvut 1–37)
- 2. Palvelija (luvut 38–55)
- 3. Voittaja (luvut 56–66)

5. JESAJAN KIRJAN YHTENÄISYYS

1800-luvulle asti sekä juutalainen synagoga ja kristillinen kirkko pitivät Jesajaa yhtenäisenä kirjana, joka oli syntynyt 700- ja 600-luvuilla eKr. eläneen profeetta Jesajan, Amosin pojan, julistuksen vaikutuksesta.

Jesajan isän nimi "Amos" on eri kuin profeetta Aamoksen nimi. Uusi kirkkoraamattu (UKR) erottaa nimet toisistaan sekä perusmuodossa että taivutuksessa:

(Jesajan isä) Amos/Amosin vs. (profeetta) Aamos/Aamoksen.

אָמוֹן אָמוֹן

Amots henk. mask. (13x) Amos, "voimakas",
profeetta Jesajan isä

עָמוֹס עָמוֹס

Amos henk. mask. (7x) Aamos, "taakankantaja",
ns. pieni kirja-profeetta

Viimeiset kaksisataa vuotta lihallis-kriittinen (ns. historiallis-kriittinen) eli Raamatun yksiselitteisen totuudellisuuden kiistävä tutkimus on kuitenkin paloitellut Jesajan kirjaa monella tavalla. Alkulukuja (1–39) on kutsuttu Protojesajaksi, lukuja 40–55 Deuterojesajaksi ja loppulukuja (56–66) Tritojesajaksi. Deutero- ja Tritojesaja olisivat kirjoitetut vuosisatoja Jesajan ajan jälkeen.

Epäily yhtenäisyydestä johtuu erityisesti siitä, ettei uskota historiallisten tapahtumien profeetalliseen ennalta näkemiseen. Koska Jesajan kirjan loppuosassa kerrotaan yksityiskohtaisen tarkasti niistä tilanteista ja tapahtumista, jotka tapahtuivat vasta 500-luvulla eKr., niin niitä ei ole voitu kirjoittaa 150 vuotta aikaisemmin. Näin päättelee Jumalasta ja hänen tuntemisestaan sekä voimastaan erillään oleva järki. Itse uskon vähäänkään epäilemättä, että maailmankaikkeuden Luoja on sekä voinut että todellisesti on myös antanut profeetta Jesajalle yksityiskohtaista profetiaa myöhempinä vuosisatoina tapahtuvista asioista.

Pieni historiallinen yksityiskohta Jesajan kirjan yhtenäisyyden puolesta: Kuolleenmeren pohjoispäästä Qumranista 1940-luvulla löydetty vanhin kokonainen VT:n kirja on juuri Jesajan kääre, jonka identtistä kopiota matkailija voi käydä katsomassa Kirjan museossa Jerusalemissa. Tuossa Qumranin käsikirjoituksesta, joka on noin vuodelta 200 eKr., ei ole mitään saumakohtaa lukujen 39 ja 40 välissä. Luku 39 päättyy aivan sivun alareunaan niin, että seuraavasta luvusta on voitu kirjoittaa vain pari riviä samaan kappaleeseen.

6. KUNINGASPROFEETTA

Ilmaisuvoimaisen, värikkään kielenkäyttönsä ja sanomansa voiman ansiosta Jesajaa on pidetty profeettojen ruhtinaana eli kuningasprofeettana. Kuningasprofeetan nimeen on monta syytä. Jesaja oli itsekin kuninkaallista sukua ja seurusteli tiiviisti kuningashuoneen kanssa. Jesaja lienee ollut

kuningashuoneen "hovisaarnaaja"; ainakin monta kertaa Jesaja osoitti sanansa suoraan kuninkaille. Jesajan tunnettu toimintakausi oli myös pitempi kuin muiden profeettojen.

Kaikkein painavin syy Jesajan kutsumiseksi kuningasprofeetaksi on se, että Jesaja profetoi Pyhän Hengen vaikutuksesta kaikkein kirkkaimmin ja selvimmin kuninkaitten Kuninkaasta, Jeesuksesta Kristuksesta. Jesajan kirjaa on siksi kutsuttu myös VT:n evankeliumiksi: "Evankeliumi Jesajan mukaan". UT:ssa on noin 80 suoraa lainausta Jesajan kirjasta ja viittauksia kaikkiaan noin 100 kohtaan.

Juutalainen perimätieto kertoo Jesajan kuolleen rikkisahattuna (vrt. Hepr11_37) kuningas Manassen aikana (hallitsi 687–642 eKr.). Jesaja laitettiin juutalaisen tradition mukaan onton puun sisälle ja sahattiin poikki puun mukana.

Tässä on yhtymäkohta Johannes Kastajaan. Johanneskin kärsi marttyyrikuoleman siksi, että hän uskollisesti julisti Herran sanaa. Myös tuon teloituksen pani toimeen nimenomaan juutalaisten hallitsija. Jesajan sananmukaisesti katkaisi Juudan kuningas Manasse.

Johannes Kastajan kaulan katkaisi puolestaan neljännesruhtinas eli tetrarkki Herodes Antipas (hallitsi ~4 eKr. – 39 jKr.). Herodes Antipas, jota Jeesus vertaa kettuun (Luuk13_32), sai isänsä Herodes Suuren jälkeen hallittavakseen Galilean ja Jordanin takaisen Peraan (nykyistä Jordaniaa) alueet. Sekä Jesajan että Johanneksen kuolema ennakoivat syvimmiltään kuitenkin tehtävästään väistymättömän Messiaan kuolemaa.

7. JESAJAN AIKALAISET

Jesajan toiminta-aikana (735–~680 eKr.) Israel oli jakautunut kahteen kuningaskuntaan, eteläiseen Juudaan ja pohjoiseen Israeliin. Aikanaan Saul (hallitsi ~1040 eKr. alkaen), Daavid (hallitsi vuoteen 970 eKr.) ja Salomo (hallitsi 970–930 eKr.) olivat yhtenäisen kuningaskunnan hallitsijoita. Mutta Salomon jälkeen valtakunta jakautui kahtia.

- etelävaltakunta Juuda (Juudan ja Benjaminin heimot)
(930–586 eKr., 20 kuningasta Rehabeamista Sidkiaan)
- pohjoisvaltakunta Israel (muut 10 heimoa)
(930–722 eKr., 19 kuningasta Jerobeam I:stä Hooseaan)

Etelävaltakuntaan Juudaan jäivät vain Juudan ja Benjaminin heimot,

pohjoisvaltakuntaan Israeliin loput kymmenen heimoa. Juudassa kuninkaina olivat Daavidin jälkeläiset, Israelissa kuningassuvut vaihtuivat vallankaappausten kautta moneen kertaan. Herramme Jeesus on lihansa puolesta tämän Juudassa hallinneen Daavidin kuningassuvun jälkeläinen (Matt. 1:6–11). Juudan viimeinen kuningas Sidkia oli Jeesuksen esi-isien luettelossa mainitun kuningas Jekonjan eli Jojakinin setä, kuningas Josian velipuoli.

Profeetta Jesaja toimi Juudan kuningaskunnassa useiden hallitsijoiden aikana.

Ussia (786–735 eKr.)
 Jotam (750–735 eKr.)
 Ahas (735–715 eKr.)
 Hiskia (715–687 eKr.)
 Manasse (687–642 eKr.)

Jesajan kirjan kuudennessa luvussa kerrottu profeetan kutsumusnäky on ajoitettu Ussian kuolinvuoteen (735 eKr.). Jesaja vaikutti siis noin 50 vuoden ajan, 735 eKr. alkaen aina 680-luvulle eKr. asti.

Pohjoisen Israelin kuninkaista sanotaan, että he tekivät sitä, mikä on pahaa Herran silmissä. Myös kaikki Jesajan elinaikana hallinneet Israelin kuninkaat syylistyivät tähän (2. Kun. 14:23–29, 2. Kun. 15:8–31, 2. Kun. 17:1–41).

- Jerobeam II (787–747 eKr.)
- Sakarja (747 eKr.)
- Sallum (746 eKr.)
- Menahem (746–737 eKr.)
- Pekahja (737–735 eKr.)
- Pekah (735–732 eKr.)
- Hoosea (732–722 eKr.)

Jesajan aikalaisia olivat profeetat Hoosea ja Aamos, jotka vaikuttivat pohjoisvaltakunnassa Israelissa, sekä profeetta Miika Juudassa. Jesaja kuuluu VT:n profeettojen ns. ensimmäiseen aaltoon, joka osuu yksiin Assyrian maailmanvallan kanssa. Toinen VT:n profeettojen aalto kuuluu Babylonian maailmanvallan aikaan 500-luvun alkuun eKr. Tähän toiseen aaltoon kuuluvat mm. profeetat Hesekiel, Jeremia ja Daniel. Kolmas profeettojen aalto esiintyy Persian maailmanvallan aikana 500-luvun lopussa eKr. Tähän kolmanteen aaltoon kuuluvat Sakarja ja Haggai sekä myös Malakia.

8. HISTORIALLINEN TILANNE JA TAUSTA: ISRAEL

Jesaja kuului siis kirjaprofeettojen "ensimmäiseen aaltoon", joka osuu yksiin Assyrian alkavan suurvaltakauden kanssa. Tämä maailmanpoliittinen vaihe merkitsi kriisejä, joissa monia kaupunkeja ja jopa kuningaskuntia tuhottiin. Useita kansoja pakkosiirrettiin uusille alueille, missä ne menettivät identiteettinsä. Meidän lähihistoriastamme voisi mainita samantapaisena aikakautena vaikkapa viime vuosisadan, jolloin Neuvostoliitto käytännössä tuhosi esim. inkeriläiset ja lähes onnistui samassa tavoitteessaan myös eestiläisten osalta.

Taustaksi kerrottakoon, että pohjoisvaltakunnassa Israelissa elettiin 700-luvun puolivälissä eKr. taloudellisen ja kulttuurisen korkeasuhdanteen aikaa. Aiemmin Luvattu maa oli ollut sekä assyrialaisten että aramealaisten eli syyrialaisen valtapiirissä. 700-luvun puoliväliä lähestyttäessä sekä mesopotamialaisten että syyrialaisen ylivalta alueella kuitenkin heikkeni. Israel hyötyi tästä valtatyhjiöstä ja valloitti kuninkaittensa Joasin ja Jerobeam II:n johdolla takaisin menettämiään alueita syyrialaisilta sekä idässä että pohjoisessa (2. Kun. 13). Israel aiheutti jopa veljeskansalleen Juudalle raskaita tappioita (2. Kun. 14).

Israelin sotilaallinen menestys toi mukanaan kansallisen ylpeyden sekä näennäisen turvallisuuden tunteen. Kaupankäynti sekä kansainvälinen yhteydenpito oli vilkasta. Rakennusallalla elettiin kultakautta: erityisesti pääkaupunkiin Samariaan (myöh. Sebaste) kohosi toinen toistaan hienompia rakennuksia. Kaikenpuolinen hyvinvointi tuli esiin myös maatalouden menestymisellä niin viininviljelyn kuin karjanhoidonkin osalla.

Ylelliset juhlat ja musiikkiharrastus kukoistivat. Hyvät ajat houkuttelivat myös löysäämään sukupuolimoraalia: sekä maksullinen että maksuton sukupuolielämä muiden kuin oman puolison kanssa yleistyi. Israelilaisten Jerobeam I:n ajoista (930–909 eKr.) lähtien ylläpitämä kultti kultaisten vasikoiden palvontamenoineen Danissa ja Betelissä (1. Kun. 12:25–33) sai sekin lisäpotkua vauraudesta.

Rikkaus ei kuitenkaan lisääntynyt tai edes jakautunut tasapuolisesti. Päinvastoin. Sosiaaliset ristiriidat lisääntyivät. Maahan syntyi rikkaille ja häikäilemättömille maanomistajille maansa menettäneiden entisten pientalonpoikien surkea ja rutiköyhä ryhmä. Myös oikeudenkäytössä esiintyi lahjontaa. Siinailla Mooseksen saamaa lakia ei (enää) otettu vakavasti. Muodollisesti jumalanpalvelus ja uhrikultti jatkuivat ennallaan, mutta sydämessään ja päivittäisessä elämässään kansa luopui Herrasta.

Assyrian suurvallan uusi nousu Tiglatpileser III:sta (745–727 eKr.) alkaen vei lopulta kuitenkin myös pohjoisvaltakunnan Israelin perikatoon (722 eKr.). Tiglatpileser valloitti mm. Syyrian Damaskoksen ja hyökkäsi Israelin alueelle.

Israel joutui maksamaan veroa Assyrialle, ja Juudasta tuli Assyrian vasallivaltio. Israelin väestön pakkosiirrot Mesopotamiaan alkoivat jo Tiglatpileserin aikana.

Israelin kuningas Hoosea (732–722 eKr.) liittoutui Tiglatpileserin kuoleman jälkeen Egyptin kanssa päästäkseen vapaaksi Assyrian verotaakan alta. Heikentyneestä Egyptistä ei kuitenkaan ollut apua. Assyrian uusi kuningas Salmanassar V (726–722 eKr.) hyökkäsi Israeliin vuonna 724 eKr. ja piiritti Israelin pääkaupunkia Samariaa lähes kolme vuotta. Salmanassarin kuoltua hänen seuraajansa Sargon II (722–705 eKr.) kukisti kapinoivan Israelin pääkaupungin Samarian.

11 Assyrian kuningas vei Israelin pakkosiirtolaisuuteen Assyriaan ja sijoitti heidät Halahiin ja Haborin, Gosanin joen, rannoille ja Meedian kaupunkeihin,

12 sen tähden että he eivät olleet kuulleet Herran, Jumalansa, ääntä, vaan olivat rikkoneet hänen liittonsa, kaiken, mitä Mooses, Herran palvelija, oli käsenyt; he eivät olleet kuulleet sitä eivätkä tehneet sen mukaan. (2. Kun. 18:11–12)

Israel menetti lopullisesti itsenäisyytensä. Siitä nyt tehtiin Assyrian provinssi. Kansaa vietiin suurin joukoin pakkosiirtolaisuuteen Mesopotamiaan. "Minä olen piirittänyt Samariaa ja valloittanut sen, vienyt vankeuteen 27280 asukasta", kirjoitetaan Sargonin akkadinkielisissä piirtokirjoituksissa.

Poisvietyjen israelilaisten tilalle tuotiin muiden kansojen jäseniä suuren Assyrian valtakunnan muista osista. Seurauksena joidenkin paikalleen jätettyjen israelilaisten ja sinne tuotujen muiden kansojen yhtymisestä oli sekakansan syntyminen, samarialaiset. Samarialaiset eivät olleet uskoltaan, elintavoiltaan ja juuriltaan puhtaasti Jumalan valitun kansan jäseniä mutta eivät myöskään puhtaasti pakanoita.

9. JEROBEAMIN SYNTI

9.1 JUMALANPALVELUSUUDISTUS

Pohjoisvaltakunnan Israelin yksi suurimmista lankeemuksista oli sen ensimmäisen kuninkaan, aikanaan Salomon sotapäällikkönä toimineen Jerobeam I:n (930–909 eKr.) alkuun laittama Betelin ja Danin kaupunkeihin pystytettyjen sonnipatsaiden eli kultaisten vasikoiden palvomisen, ns. Jerobeamin synti (1. Kun. 12:25–30).

Jerobeamin synty on kerta toisensa jälkeen esillä pohjoisvaltakunnan Israelin historiassa. Jokainen pohjoisvaltakunnan kuningas syyllistyi tähän syntiin, sen alullepanijasta eli ensimmäisestä kuninkaasta Jerobeam I:stä aina viimeiseen kuninkaaseen Hooseaan asti. 208 vuotta (930–722 eKr.), 19 kuningasta ja kaikille sama tuomio: "He eivät luopuneet Jerobeamin synnistä."

Kansa seurasi sankoin joukoin kuninkaittensa esimerkkiä. Kuninkaan nimi Jerobeam, hepr. יְרֹבָעָם Jorov'am, tarkoittaaakin "hän tekee kansan runsaaksi". Jerobeam I oli vastoin Mooseksen laissa opetettua Jumalan selvää sanaa perustanut Jerusalemin rinnalle ensisijaisesti poliittisista syistä kaksi kilpailevaa kulttipaikkaa, Betelin ja Danin. Jerobeam pelkäsi, että jos kansa kulkisi Salomon pojan Rehabeamin hallitsemaan Jerusalemiin vuotuisiin juhliin, erityisesti pääsiäisjuhille ja lehtimajanjuhille, niin pyhiinvaeltajat saattaisivat sydämessään kääntyä takaisin Daavidin jälkeläisen Rehabeamin puoleen.

Mooseksen sanat Viidennessä Mooseksen kirjassa autiomaavaelluksen aikana ennen kansan saapumista Luvattuun maahan ovat kuitenkin yksiselitteiset.

8 Älkää silloin tehkö, kuten me nyt teemme, sillä täällä jokainen menettelee niin kuin oikeaksi katsoo.

10. Vasta sitten kun olette menneet Jordanin yli ja asettuneet maahan, jonka Herra antaa teille perintöosaksi – ja te saatte asua turvassa.

11 Silloin teidän tulee viedä siihen paikkaan, jonka Herra, Jumalanne, valitsee Nimensä asuinsijaksi, ne uhrin, joista olen antanut teille ohjeet: polttouhrinne ja teurasuhrinne, kymmenyksenne ja uhrilahjanne sekä kaikki, minkä valitsette Herralle tuotavaksi lupausuhriksi.

13 Varokaa uhraamasta polttouhreja missään itse valitsemassanne paikassa.

14 Niitä saatte uhrata vain yhdessä ainoassa paikassa, siinä, jonka Herra valitsee jonkin teidän heimonne alueelta. Siellä teidän on tehtävä kaikki se, mistä olen antanut teille määräykset."

(5. Moos. 12:8, 10–11, 13–14, 5Moos12)

Siionin vuori Jerusalemissa ei ole ainoastaan Israelin kansan ainoa oikea uhripaikka, vaan se on Jumalan puheen kanava koko ihmiskunnalle. Se tarkoittaa Golgataa, Jeesuksen ristiinnaulitsemisen ja ylösnousemuksen paikkaa Siionin vuoren kupeessa. Jerusalemin kautta tullut Jumalan sana tulee kerran tuomitsemaan koko maailman, kaikki maailman kansat.

Jerobeam ei tuosta "yksin Jerusalem -linjasta" kuitenkaan paljoa piitannut. Tarkoituksenmukaisuus pyhitti paikanvalinnan. Tämä tapahtui siten, että hän perusti kaksi uutta kulttipaikkaa: toisen Beteliin, aivan valtakunnan etelärajalle, ja toisen Daniin, aivan valtakunnan pohjoisosaan. Silloin mistään pohjoisen Israelin paikkakunnalta ei olisi lyhyempää matkaa Jerusalemiin kuin omaan uuteen jumalanpalveluspaikkaan, Beteliin tai Daniin, joihin oli pystytetty kultaiset vasikkapatsaat.

Tarkoituksenmukaisuus vaati myös kultin muodon tarkastamista. Israelin kansalla oli yletön halu kanaanilaiseen baalinpälvontaan, joka piti jotenkin tyydyttää. Baal oli kanaanilaisten maanviljelijöiden jumala. Paimentolaiskulttuuriin liittyvä Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalan pälvonta – ja kultin veriuhrikeskeisyys – ei tuntunut enää sopivan uuteen elämäntilanteeseen. Kanaanilaisille sonnivasikka oli hedelmällisyyden symboli. Kanaanilaiset valmistivat pälvomansa Baal-jumalan valtaistuimeksi tai seisoma-alustaksi nimenomaan sonnipatsaita.

Israelilaisistakin oli nyt tullut paikallaan asuvia maanviljelijöitä. Jerobeam yhdisti tarkoituksenmukaisesti kaksi uskontoa. Jahven eli Herran opetettiin seisovan valetun sonnipatsaan päällä. Käytännössä kansa alkoi pitää itse patsaita jumalina, koska niiden edessä kumarrettiin sekä niiden edessä uhrattiin – ja mitään muuta kuin patsas ei kuitenkaan näkynyt.

Israelin Jumalalle Jahvelle piti tuoda ensisijaisesti syntien sovittamiseen kuuluvia veriuhrereja, kanaanilaisten jumalalle Baalille taas uhrattiin kiitosuhreina maan kasvua. Tämä näkyy jo Kainin ja Abelin uhreissa.

3 Jonkun ajan kuluttua tapahtui, että Kain toi maan hedelmistä uhrilahjan Herralle.

4 Myös Abel toi uhrilahjan laumansa esikoisista, niiden rasvoista. Herra katsoi Abelin ja hänen uhrilahjansa puoleen.

5 Mutta Kainin ja hänen uhrilahjansa puoleen hän ei katsonut.
(1Moos4)

Syntensä tunteva ja tunnistava janoaa ennen kaikkea anteeksiantamusta. Siksi hän tuo Herran eteen sovittavan veriuhrin. Kiitoksen aiheena on silloin uhririkaritsan veren kautta julistettu ja saatu syntien anteeksiantamus ja armo. Ylpeyden vallassa oleva lihallinen ihminen tuo sen sijaan kiitosta omasta elämästään: "Jumala, minä kiitän sinua, etten minä ole niin kuin muut ihmiset, riistäjät, väärämieliset, huorintekijät, enkä myöskään niin kuin tuo publikaani." (Luuk18_11)

Jumalanpalveluksen muodon ja kuvan muuttuessa muuttuu tosiasiasa myös sisältö. Jerobeamin jumalanpalvelusuudistuksessa hylättiin opetus siitä, mitä Jumala haluaa ja mitä Jumala vihaa. Kuinka olisikaan enää voitu ottaa Mooseksen laki niin vakavasti, kun jo jumalanpalveluspaikan valintakin oli vastoin selvää lakipykälää.

Yhdestä raamatunkohdasta luopuminen avaa portin kaikkien muidenkin lihalle epämiellyttävien kohtien hylkäämiseen. Jos annat paholaiselle pikkusormen, niin se vie lopulta koko käden. Teologiset kompromissit ja lehmänkaupat Jumalan sanan ja toisaalta maailman ihmisoppien välillä ovat tuhoisia. Niiden seurauksena on ulkokultainen ja hengetön kultti, jonka harjoittajat eivät kestä viimeisellä tuomiolla täydellisyyttä vaativan Luojan edessä.

9.2 EKSKURSSI JA PARANNUSSAARNA: MEIDÄN AIKAMME JEROBEAMIN SYNTI

Meidän aikamme Jerobeamin synti liittyy myös jumalakuvan muutokseen. Konkreettisimmin tämä on tullut esille joissakin viime vuosien uudistuksissa. Kun naispappeus toteutettiin kansankirkossa 1980-luvun lopulla, syrjäytettiin tietoisesti Raamatun yksiselitteinen opetus miehen ja naisen erilaisista luomiseen, lankeemukseen ja sovitukseen perustuvista tehtävistä perheessä ja seurakunnassa. Tarkoituksenmukaisuus vaati tällaisen muutoksen.

Vanhaan maatalousyhteiskuntaan vielä perinteinen miespappeus kävi, mutta kaupungistuneeseen yhteiskuntaan sen ei enää katsottu soveltuvan. Nyt molemmat, sekä mies että nainen, kävivät kodin ulkopuolella ansiotyössä. Naiset kouluttautuivat jopa miehiä ahkerammin. Lapsiluku rajattiin perheissä käytännössä useimmiten pariin kolmeen, ja päiväkodit hoitivat nuo muutamatkin lapset jo pienestä pitäen. Kun kaikkialla muuallakin yhteiskunnassa naiset valtasivat aikanaan vain miehille kuuluneet ammatit, niin samahan täytyi toki toteuttaa myös kirkossa.

Naispappeusteologian myötä on tullut uudistetuksi – tahtoen tai tahtomatta – myös saarnan ja opetuksen sisältö eli oppi Kristuksesta. Perinteiseen Raamatun edellyttämään ja maskuliinisuuteen sidottuun apostoliseen paimenvirkaan kuuluu armon sanojen lisäksi erottamattomasti myös lain saarna: risti, synti, rangaistus, kadotus, hengellinen sota, persoonallinen paha, Jumalan viha, sovitus, parannus, lihan himojen hillitseminen, alamaisuus, kuri ja veri.

Uuden Jumalan sanasta irrotetun teologian ja sitä myötäilevän uuden virkajärjestyksen mukana langenneelle lihалlemme epämieluisesta verisen ristin saarnaamisesta on suurelta osin luovuttu. Uudessa kirkossa jopa Herran silmissä

iljettävän homoseksuaalisuuden harjoittaminen on käytännössä hyväksytty. Aitoon yhden miehen ja yhden naisen elinikäiseksi tarkoitettuun avioliittoon ja yksin siinä toteutettavaan sukupuolielämään sitoutumisesta on tullut jopa paheksuttavaa. Mustasta on tullut valkoinen ja valkoisesta musta, hyvästä paha ja pahasta hyvä, synnistä maan tapa ja Jumalan sanasta kielletty.

Ilman tuomitsevaa ja parannusta vaativaa ehdotonta ja ikuista Jumalan lakia armo ja anteeksiantamus tyhjentyvät voimattomaksi sanahelinäksi tai korkeintaan ymmärtäväksi ja hyväksyväksi suhtautumiseksi lähimmäisiä ja itseään kohtaan. Ilman Jumalan sanan rikkomisesta koituvaa ikuista kadotustuomiota ei Kristuksen verisellä ristilläkään ole enää luovuttamatonta asemaa uskon ainoana keskuksena.

Uuden kirkon saarna on kääntymättömän ja Jeesuksen uskosta osattoman vanhan lihallisen ihmisen korvaan hyvin sopivaa harmitonta ja ympäripyöreää puhetta: lähimmäisrakkaus ja itsensä eli käytännössä lihallisten halujen toteuttaminen sekä ajallinen vastuullisuus niin ihmis- kuin luomakuntaa kohtaan. Lähimmäisrakkaudessa ja ajallisessa vastuunkantamisessa ei itessään ole mitään pahaa, mutta ne eivät saa olla Kristuksen verirististä irrallaan ja siitä erotettuna. Itseäänkin täytyy siinä mielessä kuunnella, että ei aja itseään loppuun ja tule siten kyvyttömäksi palvelemaan muita.

Uudessa kirkossa Raamattua ei tarvitse (enää) ottaa kirjaimellisesti ja kuolemanvakavasti eikä Jumalaa tarvitse (enää) pelätä. Onhan itsestään selvää, että antiikin ajan ihmisten kirjoittamat 66 raamatunkirjaa ovat aikasidonnaisia myös monilta muilta osiltaan kuin miestä ja naista sekä virkajärjestystä käsittelevissä kohdissaan. Raamattu ei ole enää Jumalan Pyhä Raamattu vaan yksi antiikin ajan teos muiden antiikkisten reliikkien joukossa.

Jerobeamin syntiin ja siihen liittyvään kanaanalaiseen baalinpalvontaan kuului vahva seksuaalisuus. Temppeleissä oli tarjolla hedelmällisyyteen liittyviä temppeleiporttojen palveluksia niin hetero- kuin homoseksuaalisten himojen tyydyttämiseksi.

21 Hän kyseli sen paikkakunnan miehiltä ja sanoi: "Missä on se pyhäkköportto, joka istui Enaimissa tien varressa?" He vastasivat: "Ei täällä ole ollut mitään pyhäkköporttoa." (1Moos38_21)

Koiranpalkka oli termi, joka tarkoitti homoseksuaalisesta aktista maksettua korvausta.

19 Älä tuo portonpalkkaa äläkä koiranpalkkaa Herran, sinun Jumalasi, huoneeseen lupauksen suoritukseksi, sillä molemmat ovat kauhistus

Herralle, sinun Jumalallesi. (5Moos23_19)

Herra on kuitenkin säästänyt hänen nimiinsä otetun kansan syvän ja laajamittaisen luopumuksen keskellä valitun armojäännöksen. Herra lohduttaa masentunutta profeettaansa Eliaa, joka uskoo olevansa koko Israelissa ainut, joka ei ollut langennut Jerobeamin lanseeraamaan uuteen jumalanpalvelusjärjestykseen ja siihen liittyvään baalinpalvontaan.

18 Mutta minä jätän jäljelle Israeliin seitsemäntuhatta: kaikki polvet, jotka eivät ole notkistuneet Baalille, ja kaikki suut, jotka eivät ole hänelle suuta antaneet. (1Kun19_18)

Mekin elämme Elian tavoin Jumalan nimiin otetun kansan syvän ja laajamittaisen luopumuksen keskellä. Herra on kuitenkin hyvydessään jättänyt keskellemme armojäännöksen. Sinäkin saat nyt tunnustaa ja uskoa kaikki syntisi anteeksi Pyhän Raamatun erehtymättömän opetuksen ja Vapahtajamme asettaman apostolisen järjestyksen mukaan: Jeesuksen viaton veri on vuotanut sinun puolestasi ja sovittanut koko sinun syntiturmeluksesi. Jää Herrasi rauhaan. Aamen.

10. HISTORIALLINEN TILANNE JESAJAN AIKANA: JUUDA

Myös eteläinen valtakunta eli Juuda joutui ahtaalle Assyrian puristuksessa. Lähimpänä tuhoa se oli vuonna 701 eKr. Assyrian suurkuninkaan Sanheribin (704–681 eKr.) piirittäessä Jerusalemia (Jes. 36–37). Jumalan vaikuttaman ihmeen kautta Juuda säilyi itsenäisenä ja oman kuninkaansa hallitsemana läpi assyrialaiskauden, vaikka Assyria ulotti hallintaansa jopa Egyptiin, Nubian rajoille asti.

Juudan kansa ei kuitenkaan tehnyt kestäväää parannusta koettuaan Jumalan ihmeellisiä pelastustekoja. Lopulta Herra ei nähnyt muuta keinoa kansan syvän paatumuksen murtamiseksi kuin pakkosiirtolaisuuden. Vuonna 586 eKr. Uus-Babylonian kuningas Nebukadnessar (604–561 eKr.) – Verdin oopperasta tunnettu Nabucco – valloitti ja tuhosi Jerusalemin sekä vei suuren osan Juudan asukkaista nykyisen Irakin alueelle Kaksoisvirtain maahan.

Juudan kuninkaasta Ussiasta (786–735 eKr.), josta käytetään myös nimeä Asarja, sanotaan, että "hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä". Pakanallisista uhrikukkuloista ei kuitenkaan hänenkään aikana kokonaan luovuttu (2. Kun. 15:3–4). Samaa sanottiin myös Ussian pojasta Jotamista (750–735 eKr., 2. Kun. 15:34–35).

Ussian sairastuttua spitaaliin oli hänen poikansa Jotam toiminut sijaishallitsijana. Ussia ja Jotam näyttävät kuolleen samana vuonna. Ussiasta käytetään uusimmissa kirkkoraamatuissa (KR ja UKR) jopa niin ajankohtaista sanontaa, että "hän harrasti maanviljelyä". Suomessakin on nykyisin lähinnä vain maanviljelyn harrastajia: elantonsa siitä voi hankkia vain ani harva. Vanha Biblia kääntää sanatarkemmin Hiskian "rakastaneen peltoja" (2Aik26_10).

Juudan seuraava kuningas Ahas (734–715 eKr.) ei sen sijaan kulkenut isänsä Jotamin ja isoisänsä Ussian askelissa hurskauden ja jumalanpelon suhteen.

2 Ahas oli 20 vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa 16 vuotta. Hän ei tehnyt sitä, mikä oli oikein Herran, hänen Jumalansa, silmissä, niin kuin hänen isänsä Daavid,

3 vaan vaelsi Israelin kuningasten tietä. Hän pani jopa poikansakin kulkemaan tulen läpi, niiden kansain kauhistavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkottanut israelilaisten tieltä.

4 Hän uhrasi ja suitsutti uhrikukkuloilla ja kummuilla ja jokaisen vihreän puun alla." (2. Kun. 16:2–4)

Ahas noudatti pakanallisia tapoja ja osoitti kaikessa olevansa vailla isiensä uskoa (2. Kun. 16:5–10). Ahas on esimerkki maailmaan mukautuvasta Jumalan kansan johtajasta, joka sekoittaa Jumalan palvelemiseen pakanuutta. Oma vallassa pysyminen on tärkeämpää kuin Jumalan sanan kunnioittaminen. Ahas mm. sulki Herran temppelin.

Ahasin jälkeen kuninkaaksi tuli hänen poikansa Hiskia (715–687 eKr.). Hiskiasta puolestaan sanotaan, että "hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niin kuin hänen isänsä Daavid oli tehnyt" (2. Aik. 29:2). Hiskia avasi jälleen isänsä sulkeman Jerusalemin temppelin.

11. JESAJAN AJAN HISTORIA TOISEN AIKAKIRJAN MUKAAN

(2Aik26)

1 Mutta koko Juudan kansa otti Ussian, joka oli 16-vuotias, ja teki hänet kuninkaaksi hänen isänsä Amasjan sijaan.

2 Hän linnoitti Eilatin ja palautti sen Juudalle sen jälkeen, kun kuningas oli mennyt lepoon isiensä luokse.

3 Ussia oli 16-vuotias tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa 52 vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jekolja, Jerusalemista.

4 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niin kuin hänen isänsä Amasja oli tehnyt.

5 Hän etsi Jumalaa, niin kauan kuin Sakarja eli, joka ymmärsi Jumalan näkyjä. Niin kauan kuin hän etsi Herraa, antoi Jumala hänen menestyä.

6 Hän lähti sotimaan filistealaisia vastaan ja revitti Gatin, Jabnen ja Asdodin muurit. Hän rakennutti kaupunkeja Asdodin alueelle ja muualle filistealaisten maahan.

7 Jumala auttoi häntä filistealaisia vastaan ja niitä arabialaisia vastaan, jotka asuivat Gur-Baalissa, sekä maonilaisia vastaan.

8 Ammonilaiset maksoivat Ussialle veroa, ja hänen maineensa levisi aina Egyptiin saakka, sillä hän tuli ylen mahtavaksi.

9 Ussia rakennutti Jerusalemiin tornit Kulmaportin, Laaksoportin ja muurinkulmauksen päälle ja varusti ne.

10. Hän rakennutti torneja myös autiomaahan ja hakkautti paljon vesisäiliöitä, sillä hänellä oli paljon karjaa sekä Sefelassa että ylätasangolla. Peltomiehiä ja viinitarhureita hänellä oli vuoristossa ja puutarhamailloilla, sillä hän harrasti maanviljelyä.

11 Ussialla oli sotajoukko, joka teki sotapalvelusta ja lähti sotaan osastoittain, sen lukumäärän mukaan, mikä heitä oli katselmuksessa, jonka kirjuri Jeiel ja esimies Maaseja olivat toimittaneet Hananjan, kuninkaallisen päällikön, johdolla.

12 Perhekunta-päämiesten, sotaurhojen, koko lukumäärä oli 2 600.

13 Heidän johdossaan oli 307 500 miehen suuruinen sotajoukko, joka teki väellä ja voimalla sotapalvelusta auttaakseen kuningasta vihollista vastaan.

14 Ussia varusti heidät, koko sotajoukon, kilvillä, keihäillä, kypärillä, rintahaarniskoilla, jousilla ja linkokivillä.

15 Hän teetti Jerusalemiin taidokkaasti sommiteltuja sotakoneita, jotka asetettiin torneihin ja muurien kulmiin ja joilla ammuttiin nuolia ja suuria kiviä. Niin hänen maineensa levisi kauas, sillä hän sai ihmeteltävästi apua, kunnes hän tuli mahtavaksi.

16 Mutta kun hän oli tullut mahtavaksi, ylpistyi hänen sydämensä, niin että hän teki kelvottoman teon, hän tuli uskottomaksi Herraa, Jumalaansa, kohtaan ja meni Herran temppeliin, suitsutusalttarille, suitsuttamaan.

17. Niin pappi Asarja meni hänen jälkeensä sinne, mukanaan 80 Herran pappia, rohkeita miehiä.

18. Nämä astuivat kuningas Ussiaa vastaan ja sanoivat hänelle: "Ei ole sinun asiasi, Ussia, suitsuttaa Herralle, vaan pappien, Aaronin poikien, jotka ovat pyhitetyt suitsuttamaan. Mene ulos pyhäköstä, sillä sinä olet ollut uskoton, eikä siitä tule sinulle kunniaa Herralta Jumalalta."

19. Niin Ussia vihastui, ja hän piti juuri suitsutusastiaa kädessään suitsuttaaksensa. Mutta kun hän vihastui pappeihin, puhkesi hänen otsaansa spitaali pappien läsnä ollessa Herran temppelissä, suitsutusalttarin ääressä.

20. Kun ylimmäinen pappi Asarja ja kaikki muut papit kääntyivät hänen puoleensa, niin katso, hänellä oli spitaali otsassa. Silloin he kiireesti karkottivat hänet sieltä, ja itsekin hän kiireesti lähti pois, kun Herra oli häntä lyönyt.

21 Niin kuningas Ussia tuli spitaalitautiseksi kuolinpäiväänsä saakka ja asui spitaalitautisena eri talossa, sillä hän oli eristetty Herran temppelistä. Hänen poikansa Jotam hallitsi kuninkaanlinnaa ja tuomitsi maan kansaa.

22 Mitä muuta on kerrottavaa Ussiasta, hänen aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheistaan, sen on profeetta Jesaja, Amosin poika, pannut kirjaan.

23 Ussia meni lepoon isiensä luokse, ja hänet haudattiin isiensä lähelle, kuningasten hautojen vierelle, mutta kuitenkin kuningasten hautojen ulkopuolelle. Sanottiin näet: "Hän on spitaalitautinen." Hänen poikansa Jotam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. (2. Aik. 26)

(2Aik27)

1 Jotam oli 25-vuotias tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa 16 vuotta. Hänen äitinsä nimi oli Jerusa, Sadokin tytär.

יֹתָם יוֹתָם

Jotam henk. mask. (24x) Jotam,
"Jahve/Herra on täydellinen, syytön"

יְרוּשָׁא יְרוּשָׁא \ יְרוּשָׁה יְרוּשָׁה

Jerusha henk. fem. (2x, 2Kun15_33, 2Aik27_01)
Jerusa, "omaksi, so. avioliittoon, otettu"

צְדוֹק צְדוֹק

Tsadok henk. mask. (53x) Sadok, "vanhurskas"

2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niin kuin hänen isänsä Ussia oli tehnyt, paitsi ettei hän tunkeutunut Herran temppeliin. Mutta kansa yhä vaelsi kelvottomasti.

3 Hän rakennutti Yläportin Herran temppeliin ja rakennutti paljon Ofelin muuria.

H6E עַפְלֵ afal, rajoittaa liikkumista (etymologia)
<https://gen.fi/h6e-16-cpl.html>

4 Hän rakennutti myös kaupunkeja Juudan vuoristoon, ja metsäalueille hän rakennutti linnoja ja torneja.

5 Hän kävi sotaa ammonilaisten kuningasta vastaan ja voitti heidät. Ammonilaiset antoivat hänelle sinä vuonna 100 talenttia hopeaa, 10 000 kor-mittaa vehnää ja 10 000 kor-mittaa ohraa. Tämän ammonilaiset suorittivat hänelle myös toisena ja kolmantena vuonna.

- talentti oli suurin painomitta, ~30–60 kg
- kor-mitta oli ~300 litraa

6 Niin Jotam tuli yhä mahtavammaksi, koska hän vaelsi vakaasti Herran, Jumalansa, edessä.

7 Mitä muuta on kerrottavaa Jotamista ja kaikista hänen sodistaan ja hänen vaelluksestansa, katso, se on kirjoitettuna Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.

8 Hän oli 25-vuotias tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa 16 vuotta.

9 Jotam meni lepoon isiensä luokse, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Hänen poikansa Ahas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. (2. Aik. 27)

אָהַז אַחַז

henk. mask. (41x) Ahas, "(Jahve/Herra) on lujasti tarttunut/pitänyt kiinni"

יְהוֹאָחָז יְהוֹאָחָז \ יוֹאָחָז יוֹאָחָז

henk. mask. (24x) Joahas

√אָחַז achaz (66x) tarttua, pitää (lujasti) kiinni, poimia (verbi)

31 Niin Jeesus heti ojensi kätensä, tarttui häneen ja sanoi hänelle: "Sinä vähäuskoinen, miksi epäilit?" (Matt14_31)

(2Aik28)

1 Ahas oli 20-vuotias tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa 16 vuotta. Hän ei tehnyt sitä, mikä on oikein Herran silmissä, niin kuin hänen isänsä Daavid,

2 vaan vaelsi Israelin kuningasten teitä; jopa hän teki valettuja patsaita baaleille.

3 Hän poltti uhreja Ben-Hinnomin laaksossa ja poltti poikansa tulessa, niiden kansojen kauhistavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkottanut israelilaisten tieltä.

4 Hän teurasti ja poltti uhreja uhrikukkuloilla ja kummuilla ja jokaisen lehtevän puun alla.

5 Sen tähden Herra, hänen Jumalansa, antoi hänet Aramin kuninkaan käsiin. He voittivat hänet ja ottivat hänen väestään suuren joukon vangiksi ja veivät Damaskokseen. Hänet annettiin myös Israelin kuninkaan käsiin, ja tämä tuotti hänelle suuren tappion.

6 Pekah, Remaljan poika, surmasi Juudasta 120 000 yhtenä päivänä,

kaikki sotakuntoisia miehiä, koska he olivat hylänneet Herran, isiensä Jumalan.

7 Sikri, efraimilainen sotasankari, tappoi kuninkaan pojan Maasejan, linnan esimiehen Asrikamin ja kuninkaan lähimmän miehen Elkanan.

8 Israelilaiset veivät veljiltään vangeiksi vaimoja, poikia ja tyttäriä 200 000, ryöstivät heiltä myös paljon saalista ja veivät saaliin Samariaan.

9 Siellä oli Herran profeetta nimeltä Oded. Tämä meni sotajoukkoa vastaan, kun se oli tulossa Samariaan, ja sanoi heille: "Katso, Herra, teidän isienne Jumala, on vihastunut Juudaan ja antanut heidät teidän käsiinne, ja te olette tappaneet heitä raivossa, joka ulottuu taivaaseen asti.

10. Nyt te ajattelette pakottaa tämän Juudan väen ja Jerusalemin orjiksenne ja orjattariksenne. Eikö teillä jo ole tunnollanne kyllin rikkomuksia Herraa, Jumalanne, vastaan?

11 Niin kuulkaa nyt minua ja palauttakaa vangit, jotka olette ottaneet veljienne joukosta; sillä Herran vihan hehku on teidän päällänne."

12 Silloin muutamat efraimilaisten päämiehistä, Asarja, Johanenin poika, Berekja, Mesillemotin poika, Hiskia, Sallumin poika, ja Amasa, Hadlain poika, nousivat sotaretkeltä tulevia vastaan

13 ja sanoivat heille: "Älkää tuoko tänne noita vankeja, sillä te saatatte meidät syyllisiksi Herran edessä, kun ajattelette lisätä meidän syntejämme ja syyllisyyttämme. Onhan meidän syyllisyytemme jo suuri, ja vihan hehku on Israelin päällä."

14 Silloin aseväki luopui vangeista ja saaliista päämiesten ja koko seurakunnan edessä.

15 Nimeltä mainitut miehet nousivat ja ottivat huostaansa vangit ja antoivat saaliista vaatteita kaikille heidän joukossaan, jotka olivat alasti. He antoivat näille vaatteita ja kenkiä, ruokaa ja juomaa, voitelivat heitä ja toimittivat heille, kaikille uupuneille, aasit ja veivät heidät Jerikoon, Palmukaupunkiin, lähelle heidän veljiensä. Sitten he palasivat Samariaan.

16 Siihen aikaan kuningas Ahas lähetti sanansaattajat Assyrian

kuningasten luokse saadaksensa apua.

17 Sillä myös edomilaiset olivat tulleet ja voittaneet Juudan ja ottaneet vankeja.

18 Myös filistealaiset olivat tehneet ryöstöretken Alankomaan ja Juudan Etelämaan kaupunkeihin ja valloittaneet Bet-Semesin, Aijalonin ja Gederotin, niin myös Sokon ja sen tytärkaupungit, Timnan ja sen tytärkaupungit ja Gimson ja sen tytärkaupungit, ja he olivat asettuneet niihin.

19 Sillä Herra nöyryytti Juudaa Ahasin, Israelin kuninkaan, tähden, koska tämä oli harjoittanut kurittomuutta Juudassa ja ollut uskonon Herraa kohtaan.

20 Niin Tiglatpileser, Assyrian kuningas, lähti häntä vastaan ja ahdisti häntä eikä tukenut häntä.

21 Sillä vaikka Ahas ryösti Herran temppeliä ja kuninkaan ja päämiesten linnoja ja antoi kaiken Assyrian kuninkaalle, ei hänellä ollut siitä apua.

22 Silloinkin kun häntä ahdistettiin, oli hän, kuningas Ahas, edelleen uskonon Herraa kohtaan.

23 Sillä hän uhraisi Damaskoksen jumalille, jotka olivat voittaneet hänet; hän ajatteli: "Koska Aramin kuningasten jumalat ovat auttaneet heitä, uhraan minäkin niille, että ne myös minua auttaisivat." Mutta ne tulivatkin hänelle ja koko Israelille lankeemukseksi.

24 Ahas kokosi Jumalan temppelin kalut ja hakkasi Jumalan temppelin kalut kappaleiksi. Hän sulki Herran temppelin ovet ja teetti itselleen alttareita Jerusalemin joka kolkkaan.

25 Jokaiseen Juudan kaupunkiin hän teetti uhrikukkuloita polttaakseen uhreja muille jumalille; ja niin hän vihoitti Herran, isiensä Jumalan.

26 Mitä muuta on kerrottavaa hänestä ja kaikesta hänen vaelluksestaan, sekä aikaisemmasta että myöhemmästä, katso, se on kirjoitettuna Juudan ja Israelin kuninkaiden aikakirjassa.

27 Ahas meni lepoon isiensä luokse, ja hänet haudattiin kaupunkiin,

Jerusalemiin; sillä häntä ei viety Israelin kuningasten hautoihin.
Hänen poikansa Hiskia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. (2. Aik. 28)

HJ tähän 9.7.2023

(2Aik29)

1 Hiskia tuli kuninkaaksi 25 vuoden vanhana, ja hän hallitsi Jerusalemissa 29 vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Abia, Sakarjan tytär.

2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niin kuin hänen isänsä Daavid oli tehnyt.

3 Ensimmäisenä hallitusvuotensa, sen ensimmäisessä kuussa, hän avasi Herran temppelin ovet ja korjasi ne.

4 Sitten hän tuotti papit ja leeviläiset ja kokosi ne itäpuoleiselle aukealle.

5 Hän sanoi heille: "Kuulkaa minua, te leeviläiset! Pyhittäytykää nyt ja pyhittäkää Herran, isienne Jumalan, temppeli ja toimittakaa saastaisuus pois pyhäköstä.

6 Sillä meidän isämme ovat olleet uskottomia ja tehneet sitä, mikä on pahaa Herran, meidän Jumalamme, silmissä, ja hyljänneet hänet. He käänsivät kasvonsa pois Herran asumuksesta ja käänsivät sille selkensä.

7 He myös sulkivat eteisen ovet, sammuttivat lamput, eivät polttaneet suitsuketta eivätkä uhranneet polttouhreja pyhäkössä Israelin Jumalalle.

8 Sen tähden Herran viha on kohdannut Juudaa ja Jerusalemiä, ja hän on tehnyt heidät kauhuksi, hämmästykseksi ja pilkaksi, niin kuin te omin silmin näette.

9 Katso, meidän isämme ovat kaatuneet miekkaan, ja meidän poikamme, tyttäremme ja vaimomme ovat joutuneet vankeuteen tästä syystä.

10. Nyt minä aion tehdä liiton Herran, Israelin Jumalan, kanssa, että hänen vihansa hehku kääntyisi meistä pois.

11 Älkää siis, lapseni, olko leväperäisiä, sillä teidät Herra on valinnut seisomaan hänen edessänsä ja palvelemaan häntä, olemaan hänen palvelijansa ja suitsuttamaan hänelle."

12 Silloin nousivat leeviläiset: Mahat, Amasain poika, ja Joel, Asarjan poika, Kehatin jälkeläisistä; Merarin jälkeläisistä Kis, Abdin poika, ja Asarja, Jehallelin poika; gersonilaisista Joah, Simman poika, ja Eden, Joahin poika;

13 Elisafanin jälkeläisistä Simri ja Jeiel; Asafin jälkeläisistä Sakarja ja Mattanja;

14 Hemanin jälkeläisistä Jeiel ja Simeij; ja Jedutunin jälkeläisistä Semaja ja Ussiel.

15 Nämä kokosivat veljensä, pyhittäytyivät ja menivät, niin kuin kuningas oli Herran sanan mukaan käskenyt, puhdistamaan Herran temppeliä.

16 Mutta papit menivät sisälle Herran temppeliin puhdistamaan sitä, ja kaiken saastaisuuden, minkä löysivät Herran temppelistä, he veivät Herran temppelin esipihalle; sieltä leeviläiset ottivat sen ja veivät sen ulos Kidronin laaksoon.

17 He alkoivat pyhittämisen ensimmäisen kuun 1. päivänä, ja kuukauden 8. päivänä he olivat ehtineet Herran eteiseen, ja he pyhittivät Herran temppeliä 8 päivää; ensimmäisen kuun 16. päivänä he lopettivat työnsä.

18 Silloin he menivät sisälle kuningas Hiskian luokse ja sanoivat: "Me olemme puhdistaneet koko Herran temppelin, polttouhrialttarin ja kaikki sen kalut ja näkyleipäpöydän ja kaikki sen kalut.

19 Kaikki kalut, jotka kuningas Ahas hallitusaikansa uskottomuudessaan saastutti, me olemme panneet kuntoon ja pyhittäneet, ja katso, ne ovat Herran alttarin edessä."

20 Kuningas Hiskia kokosi varhain aamulla kaupungin päämiehet ja meni Herran temppeliin.

21 He toivat 7 nautaa, 7 pässiä ja 7 karitsaa sekä 7 kaurista syntiuhriksi valtakunnan puolesta, pyhäkön puolesta ja Juudan

puolesta. Hän käski pappi Aaronin poikien, pappien, uhrata ne Herran alttarilla.

22 Sitten he teurastivat naudat, ja papit ottivat veren ja vihmoivat sen alttarille; ja he teurastivat pääsit ja vihmoivat veren alttarille; sitten he teurastivat karitsat ja vihmoivat veren alttarille.

23 Sen jälkeen he toivat syntiuhrikauriit kuninkaan ja seurakunnan eteen, ja nämä laskivat kätensä niiden päälle.

24 Papit teurastivat ne ja uhrasivat niiden veren syntiuhrina alttarilla, toimittaen koko Israelille sovituksen; sillä kuningas oli käskenyt uhrata polttouhrin ja syntiuhrin koko Israelin puolesta.

25 Hän asetti leeviläiset Herran temppeliin, symbaalit, harput ja kanteleet käsissä, niin kuin Daavid ja kuninkaan näkijä Gad ja profeetta Natan olivat käskeneet; sillä käsky oli Herran antama hänen profettojensa kautta.

26 Niin leeviläiset seisoivat siinä, Daavidin soittimet käsissä, ja papit, torvet käsissä.

27 Hiskia käski uhrata alttarilla polttouhrin; ja kun uhraaminen alkoi, alkoi myös Herran veisu ja torvien soitto Daavidin, Israelin kuninkaan, soittimien johtaessa.

28 Koko seurakunta kumartaen rukoili, veisu kaikui, ja torvet soivat – kaikkea tätä kesti, kunnes polttouhri oli uhrattu.

29 Kun uhraaminen oli päättynyt, polvistuivat kuningas ja kaikki, jotka olivat hänen kanssaan saapuvilla, kumartaen rukoilemaan.

30 Kuningas Hiskia ja päämiehet käskivät leeviläisten ylistää Herraa Daavidin ja näkijä Asafin sanoilla; ja nämä ylistivät häntä iloiten, polvistuivat ja kumartaen rukoilivat.

31 Sitten Hiskia lausui ja sanoi: "Nyt te olette tuoneet täysin käsin lahjoja Herralle; astukaa esille ja tuokaa teurasuhreja ja kiitosuhreja Herran temppeliin." Silloin seurakunta toi teurasuhreja ja kiitosuhreja, ja jokainen, jonka sydän häntä siihen vaati, myös polttouhreja.

32 Seurakunnan tuomien polttouhrien lukumäärä oli 70 nautaa, 100 pääsiä ja 200 karitsaa, nämä kaikki polttouhriksi Herralle.

33 Pyhiä lahjoja oli 600 nautaa ja 3 000 lammasta.

34 Mutta pappeja oli niin vähän, etteivät he voineet nylkeä kaikkia polttouhriteuraita; sen tähden heidän veljensä leeviläiset auttoivat heitä, kunnes tämä työ oli suoritettu ja kunnes papit olivat pyhittäytyneet, sillä leeviläiset pyrkivät vilpittömämmin kuin papit pyhittäytymään.

35 Myös polttouhreja oli paljon sekä yhteysuhrirasvoja ja polttouhuriin kuuluvia juomauhreja.

36 Näin järjestettiin palvelus Herran temppelissä. Hiskia ja kaikki kansa iloitsivat siitä, mitä Jumala oli kansalle valmistanut, sillä se oli tapahtunut äkisti. (2. Aik. 29)

12. JESAJAN KIRJAN SUURIA LINJOJA

12.1 MESSIAANINEN TOIVO

12.1.1 MESSIAAN TEHTÄVÄN KOLMINAISUUS

Jesajan kirjan perusteella voimme kuvata Messiaan (hepr. Mashiach, kreik. Khriistos, suom. Voideltu) tehtävää kolmella tavalla: Messias on Jesajan kirjassa kuningas, palvelija ja voittaja.

Messiaan tehtävän kolmitahoisuus tulee esiin myös Jeesuksen omista puheista: pappi, profeetta ja kuningas. Palvelija vastaa profeettaa, voittaja pappia. Vanhan liiton aikana papit (2Moos28_41), profeetat (1Kun19_6) ja kuninkaat (1Sam15_19) voideltiin eli asetettiin virkaansa. Myös patriarkkoja (Abraham, Iisak ja Jaakob) kutsutaan profeetoiksi ja voidelluiksi (1Aik16_15 – 1Aik16_22).

Voitelun kautta nämä Vanhan liiton Kristus-esikuvat saivat Pyhän Hengen, jonka avulla, voimalla ja johdossa he saattoivat hoitaa virkaansa ja myös kirjoittaa Vanhan testamentin. Voitelu on esikuva kristillisestä kasteesta, jossa Jumala antaa armosta lahjaksi Pyhän Hengen.

Jeesus puhuu tästä kolmitahoisesta Voidellun Vapahtajan tehtävästään Matteuksen evankeliumin luvussa 12.

5 Tai ettekö ole lukeneet laista, että papit sapattina pyhäkössä rikkovat

sapatin ja ovat kuitenkin syyttömät?

6 Mutta minä sanon teille: tässä on se, joka on pyhäkköä suurempi.
(Matt12_05, Matt12_06).

41 Niniven miehet nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja tulevat sille tuomioksi; sillä he tekivät parannuksen Joonan saarnan vaikutuksesta, ja katso, tässä on suurempi kuin Joona.
(Matt12_41)

42 Etelän kuningatar on heräävä tuomiolle tämän sukupolven kanssa ja tuleva sille tuomioksi, sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomon viisautta. Katso, tässä on suurempi kuin Salomo.
(Matt12_42)."

Messias on siis pappi, profeetta ja kuningas – ja samalla kuningas, palvelija ja voittaja.

12.1.2 MESSIAS ON JUMALAN HENGEN JA SANAN VALTAAMA

(Jes. 11:1–2, Jes. 42:1, Jes. 49:1–3, Jes. 50:4, Jes. 59:21, Jes. 61:1–3)

1 Mutta Iisain kannosta puhkeaa Virpi, ja Vesa versoo hänen juuristansa.

2 Hänen päällensä lepää Herran Henki, viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja voiman henki, tiedon ja Herran pelon henki.
(Jes11_01, Jes11_02)

1 Katso, minun palvelijani, jota minä tuen, minun valittuni, johon minun sieluni mielistyi. Minä olen pannut Henkeni häneen, hän levittää kansakuntiin oikeuden. (Jes42_01)

1 Kuulkaa minua, te merensaaret, ja tarkatkaa, kaukaiset kansat. Herra on minut kutsunut hamasta äidinkohdusta saakka, hamasta äitini helmasta minun Nimeni maininnut.

2 Hän teki minun suuni terävän miekan kaltaiseksi, kätkei minut kätensä varjoon.

Hän teki minut hiotuksi nuoleksi, talletti minut viineensä.

3 Hän sanoi minulle: "Sinä olet minun palvelijani, sinä Israel, jossa minä osoitan kirkkauteni." (Jes49_01, Jes49_02, Jes49_03)

4 Herra Jahve on antanut minulle opetuslasten kielen, niin että minä voin sanalla virvoittaa väsynyttä. Hän herättää aamu aamulta, herättää minun korvani kuulemaan opetuslasten tavalla. (Jes50_04)

21 Tämä on minun liittoni heidän kanssansa, sanoo Herra: minun Henkeni, joka on sinun päälläsi, ja minun sanani, jonka minä suuhusi panen, eivät väisty sinun suustasi, eivät lastesi suusta eivätkä lastesi lasten suusta, sanoo Herra, nyt ja iankaikkisesti. (Jes59_21)

1 Herra Jahven Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan ilosanomaa nöyrille, lähettänyt minut sitomaan särjettyjä sydämiä, julistamaan vangituille vapautusta ja kahlituille kirvoitusta,
2 julistamaan Herran otollista vuotta ja meidän Jumalamme kostonpäivää, lohduttamaan kaikkia murheellisia,
3 panemaan Siionin murheellisten päähän ja antamaan heille juhlapäähineen tuhkan sijaan, iloöljyä murheen sijaan, ylistyksen viitan masentuneen hengen sijaan. Heidän nimensä on oleva "vanhurskauden tammet", "Herran istutus", hänen kirkkautensa ilmoitukseksi. (Jes61_01, Jes61_02, Jes61_03)

HJ tähän 9.7.2023

12.1.3 MESSIAS ON VANHURSKAS JA OIKEUDENMUKAINEN

(Jes. 11:3–5, Jes. 53:11, Jes. 54:17, Jes. 61:10, Jes. 63:1–6).

3 Hän ilonsa on Herran pelko. Ei hän tuomitse silmän näöltä eikä jaa oikeutta korvan kuulolta,
4 vaan tuomitsee vaivaiset vanhurskaasti ja jakaa oikein oikeutta maan nöyrille. Suunsa sauvalla hän lyö maata, surmaa jumalattomat huultensa henkäyksellä.
5 Vanhurskaus on hänen kupeittensa vyö ja totuus hänen lanteittensa side." (Jes11_03, Jes11_04, Jes11_05)

11 Vaivansa tähden (meamal nafsho) hän saa nähdä sen ja tulee ravituksi. Tuntemuksensa kautta hän, minun vanhurskas palvelijani, vanhurskauttaa monet, sälyttäen päällensä heidän pahat tekonsa." (Jes53_11)

מַעֲמַל-נַפְשׁוֹ מַעֲמַל נַפְשׁוֹ

K6 ψυχῆ psyykhee fem. (103x) sielu (sana)

<https://gen.fi/k6-23-psyykhee-sielu.html>

17 Jokainen ase, joka valmistetaan sinun varallesi, on oleva tehoton. Jokaisen kielen, joka nousee käymään sinun kanssasi oikeutta, sinä osoitat vääräksi. Tämä on Herran palvelijoiden perintöosa, tämä on

heidän vanhurskautensa, minulta saatu, sanoo Herra." (Jes54_17)

61 Minä iloitsen suuresti Herrassa, minä tahdon riemuita minun Jumalassani, sillä hän pukee minun ylteni autuuden vaatteet ja verhoaa minut vanhurskauden viittaaan, sulhasen kaltaiseksi, joka kantaa juhlapäähinettä niin kuin pappi, ja morsiamen kaltaiseksi, joka on koruillansa kaunistettu." (Jes61_10)

1 Kuka tuolla tulee Edomista, tulipunaisissa vaatteissa Bosrasta, tuo puvultansa komea, joka uljaana astelee suuressa voimassansa? "Minä, joka puhun vanhurskautta, joka olen voimallinen auttamaan."

2 Miksi on punaa sinun puvussasi, miksi ovat vaatteesi kuin viinikuurnan polkijan?

3 "Kuurnan minä poljin, minä yksinäni, ei ketään kansojen joukosta ollut minun kanssani; minä poljin heidät vihassani, tallasin heidät kiivaudessaani, ja niin pirskui heidän vertansa vaatteilleni, ja minä tahrasin koko pukuni.

4 Sillä koston päivä oli minun mielessäni ja minun lunastettujeni vuosi oli tullut.

5 Minä katselin, mutta ei ollut auttajaa, ja minä ihmettelin, kun ei kukaan tueksi tullut. Silloin minun oma käsivarteni minua auttoi, ja minun vihani minua tuki.

6 Minä tallasin kansat vihassani ja juovutin heidät kiivaudellani; minä vuodatoin maahan heidän verensä." (Jes. 63:1–6, Jes63)

12.1.4 MESSIAS ON DAAVIDIN JÄLKELÄINEN – UUSI DAAVID

(Jes. 9:6, Jes. 11:1, Jes. 11:10, Jes. 55:3, Jes. 63:1)

9 Herraus on oleva suuri ja rauha loppumaton Daavidin valtaistuimella ja hänen valtakunnallansa. Se perustetaan ja vahvistetaan tuomiolla ja vanhurskaudella nyt ja iankaikkisesti. Herran Sebaotin kiivaus on sen tekävä." (Jes09_06)

Daavidin isä oli Iisai (Ruut04_22). Alkuseurakunnan kristityt puhuivat tästä Iisain suvusta syntyneestä Jeesus-messiaasta niin paljon, että ensimmäinen tunnettu nimitys Jeesukseen uskovista on "iisailaiset" eli anglosaksisesti murtaen "jesseläiset". Myöhemmin Uuden liiton kansaa nimitettiin tämän saman kohdan mukaan myös "vesalaisiksi" eli heprealaisittain "netseriläisiksi". Lopulta nimitys vakiintui "nasaretilaisiksi" (hepr. notsrim), joka on myös nykyhepreassa (pakana)kristittyjä tarkoittava nimitys. Meidän aikamme Jeesukseen uskovat juutalaiset käyttävät itsestään nimitystä "messiaslaiset" (hepr. meshichim).

יְשִׁי יֵשׁוּעַ
 נִצָּר נֶצֶר
 נְצָרִים נֹצְרִים
 מְשִׁיחִים מְשִׁיחִים

1 Mutta Iisain kannosta puhkeaa virpi,
 vesa versoo hänen juuristansa." (Jes11_01)

11 Sinä päivänä kansat etsivät Iisain juurta, joka on kansojen lippuna:
 hänen asumuksensa on oleva kunniaa täynnä." (Jes. 11:10)

3 Kallistakaa korvanne ja tulkaa minun luokseni. Kuulkaa, niin te
 saatte elää (utchi nafshechem). Minä teen teidän kanssanne ikuisen
 liiton, annan lujat Daavidin armot." (Jes55_03)

1 Kuka tuolla tulee Edomista, tulipunaisissa vaatteissa Bosrasta, tuo
 puvultansa komea, joka uljaana astelee suuressa voimassansa? "Minä,
 joka puhun vanhurskautta, joka olen voimallinen auttamaan."
 (Jes63_01)

Bosrasta puhuttaessa taustana Daavidin Edomin valloitus, johon viittaa myös
 Jes. 34:5–17 (Jes34). Daavid oli Israelin/Juudan kuninkaista ainoa, joka kykeni
 sodassa voittamaan ja valloittamaan tuon vuorisen Edomin maan.

12.1.5 MESSIAS TULEE HALLITSEMAAN KAIKKIA

(Jes. 1:27, Jes. 2:2–4, Jes. 11:6–10, Jes. 19:23–25, Jes. 42:1–6, Jes. 49:1,
 Jes. 49:6, Jes. 62:10–12 – vrt. Luuk. 24:46–48, Apt01_08.

1 Siion lunastetaan Oikeudella ja sen kääntyneet Vanhurskaudella.
 (Jes01_27)

מִשְׁפָּט מִשְׁפָּט

mask. [mem-nom.] oikeus, säädös, tuomio

הַצְדִּיקָה הַצְדִּיקָה

fem. vanhurskaus, oikeamielisyys

- oikeus tarkoittaa synnistä koituvan rangaistuksen tinkimätöntä toteuttamista, so. Oikeutta eli Jeesusta
- vanhurskaus tarkoittaa Jumalan hyvyttä, joka ilmenee siinä, että Herra antoi itsensä kärsimykseen pelastaakseen luomansa ihmiskunnan, so. Vanhurskautta eli Jeesusta

2 Aikojen lopussa on Herran temppelin vuori seisova vahvana, ylimmäisenä vuorista, kukkuloista korkeimpana, ja kaikki kansat virtaavat sinne.

3 Monet kansat lähtevät liikkeelle sanoen: "Tulkaa, nouskaamme Herran vuorelle, Jaakobin Jumalan temppeliin, että hän opettaisi meille teitänsä ja me vaeltaisimme hänen polkujansa; sillä Siionista lähtee laki, Jerusalemista Herran sana."

4 Hän tuomitsee kansojen kesken, säätää oikeutta monille kansakunnille. Niin he takovat miekkansa auroiksi ja keihäänsä vesureiksi: kansa ei nosta miekkaa kansaa vastaan, eivätkä he enää opettele sotimaan." (Jes02_02, Jes02_03, Jes02_04)

23 Sinä päivänä on oleva valtatie Egyptistä Assyriaan, ja Assyria yhtyy Egyptiin ja Egypti Assyriaan, ja he, Egypti ja Assyria, palvelevat Herraa.

24 Sinä päivänä on Israel oleva kolmantena Egyptin ja Assyrian rinnalla, siunauksena keskellä maata,

25 sillä Herra Sebaot siunaa sitä sanoen: "Siunattu olkoon Egypti, minun kansani, ja Assyria, minun känneni teko, ja Israel, minun perintöosani."

(Jes19_23, Jes19_24, Jes19_25)

1 Katso, minun palvelijani, jota minä tuen, minun valittuni, johon minä olen mielistynyt (ratsta nafshi). Minä olen pannut Henkeni häneen, hän levittää kansakuntiin oikeuden.

2 Ei hän huuda eikä korota ääntään, ei anna sen kuulua kaduilla.

3 Särjettyä ruokoa hän ei muserra, ja suitevaista kynttilänsydäntä hän ei sammuta. Hän levittää oikeutta uskollisesti.

4 Hän itse ei sammu eikä murru, kunnes on saattanut oikeuden maan päälle, ja merensaaret odottavat hänen opetustansa.

5 Näin sanoo Jumala, Herra, joka on luonut taivaan ja levittänyt sen, joka on tehnyt maan laveuden ja mitä siinä kasvaa, antanut

henkäyksensä kansalle, joka siinä on, ja hengen niille, jotka siellä vaeltavat:

6 "Minä, Herra, olen vanhurskaudessa kutsunut sinut, olen tarttunut sinun käteesi, varjellut sinut ja antanut sinut (valitun) kansan liitoksi, kansojen valoksi." (Jes. 42:1–6, Jes42)

1 Kuulkaa minua, te merensaaret, ja tarkatkaa, kaukaiset kansat. Herra on minut kutsunut hamasta äidinkohdusta saakka, hamasta äitini helmasta minun nimeni maininnut. (Jes49_01)

6 hän sanoo: Liian vähäistä on sinulle, joka olet minun palvelijani, kohottaa ennalleen Jaakobin sukukunnat ja tuoda takaisin Israelin säilyneet: minä panen sinut kansojen valoksi, että minulta tulisi pelastus maan ääriin asti. (Jes49_06)

10 Käykää, käykää ulos porteista, tasoittakaa kansalle tie, tehkää, tehkää valtatie, raivatkaa kivet pois, kohottakaa lippu kansoille.

11 Katso, Herra on kuuluttanut maan ääriin asti: Sanokaa tytär Siionille: Katso, sinun pelastuksesi tulee. Katso, hänen palkkansa on hänen mukansa, hänen työnsä ansio käy hänen edellensä.

12 Heitä kutsutaan "pyhäksi kansaksi", "Herran lunastetuiksi"; ja sinua kutsutaan "halutuksi", "kaupungiksi, joka ei ole hylätty". (Jes62_10, Jes62_11, Jes62_12)

Uudessa testamentissa tämä "Jerusalemista alkaen aina maan ääriin asti" -teema tulee näkyviin esim. seuraavissa:

46 Ja hän sanoi heille: "Niin on kirjoitettu, että Kristus oli kärsivä ja kolmantena päivänä nouseva kuolleista,

47 ja että parannusta syntien anteeksisaamiseksi on saarnattava hänen nimessään kaikille kansoille, alkaen Jerusalemista.

48 Te olette tämän todistajat." (Luuk24_46, Luuk24_47, Luuk24_48)

8 kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tulette olemaan minun todistajani sekä Jerusalemissa että koko Juudeassa ja Samariassa ja aina maan ääriin saakka." (Apt01_08)

"Finland" eli "fennien maa" voi leikillisesti tulkittuna tarkoittaa maan loppua eli maan äärtä – evankeliumi pitää tulla saarnatuksi aina Suomeen asti! (Fennisanan etymologia on epäselvä.)

12.1.5 MESSIAS ON TÄYSI IHMINEN JA TOSI JUMALA

(Jes. 7:14, Jes. 9:5, Jes. 52:10, Jes. 53:1–2, Jes. 59:16, Jes. 61:10, Jes. 63:5)

14 Sen tähden Herra itse antaa teille merkin: Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan ja on antava hänelle nimen Immanuel. (Jes07_14)

5 Sillä lapsi on meille syntynyt, poika on meille annettu, jonka hartioilla on herraus, ja hänen nimensä on: Ihmeellinen neuvonantaja, Väkevä Jumala, Iankaikkinen isä, Rauhanruhtinas. (Jes09_05)

Herran käsivarsi (hepr. z^eroa, kreik. brakhioon) on itse Messias, Jumala ja ihminen samassa persoonassa, lihaan (käsivarsi) tullut Herra.

10 Herra paljastaa pyhän käsivartensa kaikkien kansojen nähden, ja kaikki maan ääret saavat nähdä meidän Jumalamme autuuden. (Jes52_10)

1 Kuka uskoo meidän saarnamme, kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?

2 Hän kasvoi Herran edessä niin kuin vesa, niin kuin juuri kuivasta maasta. Ei ollut hänellä vartta eikä kauneutta. Me näimme hänet, mutta ei ollut hänellä muotoa, johon me olisimme mielistyneet. (Jes. 53:1–2)

16 Hän näki, ettei ollut yhtäkään miestä, ja hän ihmetteli, ettei kukaan astunut väliin. Silloin hänen oma käsivartensa auttoi häntä, ja hänen vanhurskautensa häntä tuki. (Jes59_16)

5 Minä katselin, mutta ei ollut auttajaa, ja minä ihmettelin, kun ei kukaan tueksi tullut. Silloin minun oma käsivarteni minua auttoi, ja minun vihani minua tuki." (Jes. 63:5)

Maskuliiniset "sulhanen ja pappi" viittaavat Messiaan jumaluuteen, feminiininen "morsian" ihmisyyteen.

61 Minä iloitsen suuresti Herrassa, minä tahdon riemuita minun Jumalassani, sillä hän pukee minun ylleni autuuden vaatteet ja verhoaa minut vanhurskauden viittaan, sulhasen kaltaiseksi, joka kantaa juhlapäähinettä niin kuin pappi, ja morsiamen kaltaiseksi, joka on koruillansa kaunistettu." (Jes61_10)

12.2 PALVELIJAN JA VOITTAJAN LAULUT TOISIINSA SIDOTTUNA

12.2.1 Palvelijan tehtävä ulkopuolisen kuvaamana (42:1-4) - Voittajan tehtävä ulkopuolisen kuvaamana (59:21) (Hengen ja sanan valtaamana molemmat). Katso myös 42:5-9 ja 60:1–22.

12.2.2 Palvelijan tehtävä Hänen itsensä kuvaamana (49:1-6) - Voittajan tehtävä Hänen itsensä kuvaamana (61:1-3). Katso myös 49:7-13 ja 61:4-9.

12.2.3 Palvelijan tehtävä Hänen itsensä kuvaamana (50:4-9) - Voittajan tehtävä Hänen itsensä kuvaamana (61:10-62:7). Katso myös 50:10-11 ja 62:8-12.

12.2.4 Palvelijan tehtävä täyttyy ulkopuolisen kuvaamana (52:13-53:12) - Voittajan tehtävä täyttyy Hänen itsensä kuvaamana (63:1-6). Katso myös 54:1-55:13 ja 63:7-66:24.

Kirjallinen rakenteen rinnakkaisuus kertoo, että Palvelijassa ja Voittajassa on kyseessä yksi ja sama Messias, jonka tehtävää kuvataan eri näkökulmista. Yhteenkuuluvuutta ja jatkuvuutta vahvistaa myös se, että sana 'siemen' (hepr. zéra, kreik. spérma, vrt. 1.Moos. 3:15, Jes. 6:13) yhdistää viimeisen Palvelijan laulun lopun (53:10) ja ensimmäisen Voittajan laulun alun (59:21). Kontrasti viimeisten laulujen persoonissa on selitettävissä sillä, että kärsivä Palvelija ei avannut suutaan (53:7).

12.3 Jerusalem kaiken keskuksena

Ensimmäisen kerran Jerusalem on esillä VT:ssä Melkisedekin yhteydessä kerrottaessa Daavidin historiasta (1.Moos 14:18). Seuraavan kerran kaupunki tulee esille vasta tuhat vuotta myöhemmin Daavidin valloittaessa sen noin vuonna 1000 eKr. (2.Sam 5:6-10). Daavid tekee Jerusalemista sekä poliittisen että uskonnollisen pääkaupungin (2.Sam 6); Daavid myös ymmärtää Jerusalemin olevan Jumalan valitsema kaupunki (2.Sam. 7:10-11). Vrt. 5.Moos 12:11. Jesajan kirjassa Jerusalem tulee esiin jo ensimmäisessä jakeessa: Jesajan näky koski Juudaa ja Jerusalemia.

Jerusalem on sekä jumalallisen tuomion kohteena (1:21, 3:1,8,16, 4:3-4, 10:12,24-25,32, 22:1-14, 64:10 ja 66:6) kuin myös Jumalan varjeluksen ja jälleenrakennuksen kohteena (1:8, 14:32, 28:16, 49:14-21, 54:1-17 jne.) Jerusalem on Jumalan suunnitelmien keskipisteessä (14:25, 41:27, 46:13, 60:14, 62:1,6, 65:18-19, 66:13). Vrt. taivaasta alas laskettu uusi Jerusalem.

12.4 USKO JUMALAAAN SUURTEN HISTORIAALLISTEN MULLISTUSTEN ALLA

Ahas ja Jesaja (Jes. 7:1-9:6). Hiskia ja Sanherib (Jes. 36-37). Pakkosiirtolaisuuteen viety kansa ja Kyyros (Jes. 40-49).

13. JESAJAN KIRJAN LAINAUKSET UT:SSA

UT:ssa on enemmän lainauksia Jesajan kirjasta kuin kaikista muista kirjaoprofeetoista (Jer. ja Hes. sekä 12 ns. pientä profeettakirjaa) yhteensä. Suoria lainauksia Jesajasta on laskettu olevan UT:ssa yhteensä n. 70-80. Ja kun otamme huomioon myös UT:n epäsuorat lainaukset ja viittaukset Jesajan kirjaan, niin yhteensä noin sataa kohtaa Jesajan kirjassa on käytetty UT:ssa. Peräti 20:ssa UT:n kirjassa on suoria lainauksia Jesajasta. Uuden liiton kansalle Jesajan kirja onkin ollut keskeinen alusta alkaen. Kärsivän Messiaan lisäksi Jesajasta löytyvät myös ylösnousemus, lopullinen pelastus taivaassa ja evankeliumin kuuluminen kaikille maailman kansoille.

Erityisesti Jesajan kirjan alkuosa on julistaa synnin tekemisestä seuraavia ehdottomia tuomioita ja rangaistuksia. Jumalan ehdoton pyhyys on yksi Jesajan kirjan kantavia teemoja. Jesaja käyttääkin Herrasta toistuvasti nimitystä 'Israelin Pyhä', hepr. קדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל Kdòsh Jisraél, joka Jesajan kirjan ulkopuolella esiintyy VT:ssa vain 6 kertaa.

Jesajasta löytyy myös lohdutus eli evankeliumi jokaiselle syntejään ja lankeemuksiinsa katuvalle - Jumalan vihaa ja rangaistusta pelkäävälle - sekä sairauksien ja ahdistuksien alla kärsivälle. Jes. 53:4,5: "Mutta totisesti, meidän sairautemme Hän kantoi, meidän kipumme Hän sälytti päällensä. [...] Rangaistus oli Hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja Hänen haavainsa kautta me olemme parannetut." Jesajan kirjaa onkin syystä kutsuttu VT:n evankeliumiksi.

14. JOHDANTO PROFEETAN KUTSUMISNÄKYYN

Jesajan kirjan kuutta ensimmäistä lukua on kutsuttu 'paatumuksen kirjaksi'. Se sisältää ankaria tuomioita langenneesta kansasta ja sen huipentaa Jesajan kutsumisnäky luvussa kuusi.

Aapeli Saarisalon Raamatun sanakirjassa kuvaillaan Jesajan kirjan kuudennen luvun näkyä näin: "Profeetan kertomus näystään kuuluu uskonnollisen kirjallisuuden kauneimpiin helmiin, kun siinä mitä korkein taide on asetettu palvelemaan mitä syvintä hartautta. Jesaja sai nähdä itse Herran, kolminkertaisesti Pyhän, so. äärettömän, jumalallisen, korotetun ja loukkaamattoman majesteetin. Kun lukee hänen kuvaustaan, tuntuu siltä kuin saisi hänen kanssaan kokea jotain sanoin kuvaamatonta. Hän on niin hartaan kunnioituksen valtaama, ettei rohkene kuvailla

itse pyhää, vaan pysähtyy puhumaan ainoastaan sitä ympäröivistä asioista, katse tähdättynä vain tuon Kirkkaan vaatteitten liepeisiin."

Olisi loogista olettaa, että vaikuttava kutsumuskertomus olisi sijoitettu ensimmäiseksi, heti Jesajan kirjan korpuksen alkuun. Miksi näin ei sitten ole kuitenkaan menetelty? Vastaus saattaa löytyä kutsumuskertomuksesta itsestään: jakeet Jes. 6:8-10 kertovat profeetan tehtävän, joka on Herran tuomion julistamisen syntejään katumattomalle kansalle. "Ja minä kuulin Herran äänen sanovan: "Kenenkä minä lähetän? Kuka menee meidän puolestamme?" Minä sanoin: "Katso, tässä minä olen, lähetä minut". 9. Niin hän sanoi: "Mene ja sano tälle kansalle: 'Kuulemalla kuulkaa, älkääkä ymmärtäkö, näkemällä nähkää, älkääkä käsittäkö'. 10. Paaduta tämän kansan sydän, koveta sen korvat, sokaise sen silmät, ettei se näkisi silmillään, ei kuulisi korvillaan, ei ymmärtäisi sydämellään eikä kääntyisi ja parannetuksi tulisi."

Tuo tehtävän toteuttaminen, olla taivaallisena sanansaattajana, on niin tärkeä, että muut asiat voivat hetken sen rinnalla odottaa. Jesajan ensimmäinen tehtävä oli julistaa nimenomaan tuomiota. Jesajan kirjan viisi ensimmäistä lukua ovatkin täynnä vahvaa parannuksenteon julistusta ja tuomiota syntiä vastaan. Toisaalta siellä tarjotaan myös jo anteeksiantoa katuville: "Niin tulkaa, käykäämme oikeutta keskenämme, sanoo Herra. Vaikka teidän syntinne ovat veriruskeat, tulevat ne lumivalkeiksi; vaikka ne ovat purppuranpunaiset, tulevat ne villanvalkoisiksi. 19. Jos suostutte ja olette kuuliaiset, niin te saatte syödä maan hyvyttä;" (Jes. 1:18-19)

Kuningas Ussia (hepr. עֲזִיָּהוּ Uzijáhu, Herra (Jahve) on minun voimani), josta 2.Kun. ja 1.Aik. 3:12 käyttävät myös nimeä Asarja (hepr. עֲזַרְיָה, Azarjá, Herra (Jahve) on minun apuni), oli Juudan valtakunnan 10. kuningas, kuningas Amasjan (801-786 eKr.) poika. Nimet Ussia ja Asarja muistuttavat toisiaan sekä merkityksen että erityisesti hepreankielisen konsonanttitekstin (עזריה/עזיהו) puolesta. Ussia oli Juudan kuningaskunnan vahvimpia hallitsijoita ja hän valloitti Juudalle huomattavia lisäalueita. Hänen sanotaan olleen niin mahtava, että hänen maineensa kantautui Egyptiin asti (2.Aik. 26:8). Ussia näyttää olleen myös sisäpoliittisesti aktiivinen; hän harrasti karjankasvatusta ja maanviljelyä. Jesajan kutsumisen aikoina elettiin poliittista ja taloudellista nousukautta.

Kuningas Ussia hallitsi vuosina 786-735 eKr. 2.Aik. 26 kertoo Ussian ylpistyneen vallan kasvaessa. Ussia oli mennyt temppeeliin suitsuttaakseen itse suitsutusalttarilla. Tämän tehtävän Jumala oli kuitenkin määrännyt vain papeille. Rangaistukseksi Jahve saattoi kuninkaan spitaalitautiin (ihosairaus, eri asia kuin myöhemmin tunnettu lepra). Ussia joutui asumaan loppuikänsä eristyksessä. Ussian sairastuttua spitaaliin (750 eKr.) hoiti maan hallintoa viimeiset 15 vuotta hänen poikansa Jootam (hepr. יֹתָם Jotám, Jahve on täydellinen). Jootamin hallitusaika (750-735 eKr.) on siis päällekkäinen hänen isänsä Ussian kanssa. Niin Ussian kuin Jootamin hallitessa

kansan epäjumalanpalvelus jatkui. Se pysyi kiinni kanaanilaisissa kulteissa: kansa uhraisi ja suitsutti kukkuloilla (2.Kun. 15:4).

Ussia ja Jootam ovat kuolleet ilmeisesti samana vuonna 735 eKr. Jesajan kutsumusnäky sijoittuu siis tähän vuoteen. Rauhan ja kukoistuksen aika oli kuitenkin tuolloin päättymässä. Assyriassa (nyk. Pohjois-Irakin alueen valtio) oli noussut valtaan 745 eKr. uusi kuningas Tiglatpileser III (745-727 eKr.), josta käytetään VT:ssa myös nimeä Puul (2.Kun. 15:19). Tiglatpileser oli heti aloittanut aggressiivisen valloituspolitiikan. Tiglatpileser oli tehnyt laajoja valloituksia mm. Babyloniassa (nyk. Etelä-Irak, 745 eKr.), Meediassa (nyk. Iran 744 ja 737 eKr.), Arpadissa ja Aramissa (nyk. Syyria 742-741 eKr.) ja Urartussa (eli Araratissa, nyk. Itä-Turkki, Armenia, Azerbaidzan ja Luoteis-Iran 736-735 eKr.). Oli enää ajan kysymys, milloin tämä suurvalta vyöryisi myös heiveröisten Israelin ja Juudan yli.